

La Shoah i nosaltres

Tendim a cosificar la història. La posem en una vitrina i ens la mirem. De mica en mica la història esdevé part del paisatge, es mimetitza fins a perdre's entre les rampoines de la memòria. A vegades el que fem és confinar la història en els calaixos del passat. Allà reposa fins que algú obre el calaix i mira aquella *cosa* amb ulls d'arqueòleg, incapaç de capir-ne el com i el perquè. En tots dos casos la història esdevé inofensiva. La història cosificada perd la càrrega profètica que la fa tan perillosa.

Tenim la temptació de pensar que vivim un temps de trivialització de la història, un temps d'exterminació del passat. No és cert. Sempre ha estat igual: exterminar el passat ha estat clau per assegurar dominacions, paus que han de durar mil anys, imperis tocats per la gràcia de Déu. El present dels dominadors s'ha construït invariablement a partir de l'exterminació de la memòria dels dominats. Els catalans ho sabem molt bé. Potser som dels pobles d'Europa que ho saben millor, i un dels que més ho han patit.

El dia 27 de gener celebrem el dia de la Shoah, el dia del desastre, el dia en què recordem la solució final aplicada al poble jueu pel règim nazi. Tinc la impressió que avui Europa viu aquesta commemoració en els límits de la cosificació. L'extermini dels jueus, l'encarnació del mal de què és capaç l'home, s'està convertint en una rampoina de la memòria, en un objecte de musicals i de novel·les lacrimògenes, en una cosa del passat, per al passat. Els europeus estem renunciant a comprendre les claus presents del desastre d'aleshores: la indiferència

ANTONI VIVES

ESCRIPTOR I ECONOMISTA

envers els problemes dels altres, l'odi a la diferència, el menyspreu dels matisos, la consagració dels absoluts, l'ideal de la força, el menyspreu del treball, l'elevació de l'heroi, la relativització del mal, la negació de la responsabilitat col·lectiva, la legitimació de la violència com a forma de poder, la mentida com a generadora d'odi als altres... I ja no tenim excuses.

El nostre silenci davant de la Shoah és còmplice avui com ho va ser el dels europeus de fa setanta anys. Desdir-nos-en, arrufar el nas com si ja no fos cosa nostra, com si tot plegat fos d'un altre temps, ens converteix en còmplices de la reproducció del mal absolut a Katyn, a les Fosses Adriatines, a la Fatarella, a les Oblates de Tarragona, als camps de la mort de Pol-Pot, Srebrenica o Darfur. La Shoah és al començament i al final de la nostra

El nostre silenci actual davant la Shoah és còmplice del mal absolut com ho va ser el dels europeus de fa 70 anys

capacitat d'humanitat, de la nostra capacitat de misericòrdia. No és una qüestió de nombre de morts. No els hem de comptar per decidir si val la pena incloure aquest o aquell esdeveniment en la secció dels holocaustos. És qüestió de fer-nos càrrec en cada moment de la voluntat que tenen alguns d'exterminar l'adversari, d'eliminar la diferència, d'anorrear el diàleg, de decidir tirar endavant el genocidi, d'optar pel mal.

Per això penso que situar la Shoah en el camp estrictament històric és un error quan els ecos d'aquells fets han tingut ressò una, dues, tres i moltes més vegades en presents successius. El sentit de l'Holocaust, per tant, no és transcendent. És terriblement immanent. És part de l'Home, de cada home i de cada dona. Ens interpel·la a cadascun de nosaltres, tan capaços de fer el bé, tan capaços de fer o de participar en el mal. Aquesta per a mi és la conseqüència ineluctable d'enfrontar-nos ara, avui, aquí a Catalunya, al problema de la Shoah: la gradació de la nostra participació en l'execució del mal no ens n'exonera. Igual que amagar el passat en una calaixera oblidada no ens farà més bons, ans al contrari.

La generació artificial de l'odi és a la base de la Shoah, una generació que té com a fonament la mentida. Potser algú es pensa que nosaltres no ens pot afectar, ni com a víctimes ni com a botxins. Tanmateix, sent catalans com som, no m'hi jugaria res. El dia 27 de gener us convido a aturar-vos un instant per fer silenci. Els genocidis d'Europa ens interpel·len a tots, i a nosaltres els catalans potser una mica més que als altres.